

Časopis s podobami za slovensko mladino.
S prilogo „Angelček“

Štev. 9.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1905.

Leto XXXV.

Naša leta.

Na nebu se zvezde utrinjajo
In v sinjih višavah izginjajo.
Ne vračajo več se nikoli nazaj.

I naša leta tako tekó,
V večnosti morje nevzdržno vró —
A vendar za sabo sledove pusté,

V temini neskončni se izgubé,
Sledú najmanjšege ne zapusté,
Pozabljene so na vekomaj. —

Saj delavna leta, brez grešnih zmot,
Nam delajo v blaženo večnost pot,
Zanamcem pa kažejo prave stezé.

Žirov.

Kadar tiha žalost...

Kadar tiha žalost
Leže na srce,
Kdo nam spet prežene
To gorje,
In srce z veseljem
V novo okrepča,
Z nadami spet dušo
Nam navdá? ...

Pesmica vesela,
Čista kot kristal,
Ki nam jo je Stvarnik
V dar podal,
Ki kot hladna rosa
Polje poživi,
V srcu novo radost
Obudi ...

Taras Vaziljev.

5.40 k

Mikličev Tine.

I.

rav tam na koncu vasi je stala Mikličeva hišica. Bila je že napol podrta. Streha je skoro že izgrešila svojo prvotno smer. Tudi štiri stene niso bile več take, kakor bi morale biti. Začele so se bočiti, in tako se je zgodilo, da se je vsa hišica nekako usedla. Toda pred leti je bila hišica še lična, ravna in snažna.

Da, živeli so nekdam pri Mikličevih, ne sicer sijajno, toda živeli so složno. Bilo jih je mala družina: oče Miklič, mati Reza in njun edinec Tine. Premožnja niso imeli, da bi bilo imena vredno. Za hišico je bil košček vrtiča, in tam med vaškimi njivami pri tistem debelem hrastu, tisto dolgo, ozko njivico imenovali so ljudje Mikličevo. Zemlja jih torej ni mogla rediti. Miklič ni znal rokodelstva, da bi se moglo reči, *glejte to ga redi*. Živeli so vendarle. Oče Miklič je hodil na Hrvaško v ondotne šume. Pošiljal je od časa do časa kak krajcar domov, in mati in sin sta živela za silo. Na spomlad pa se je vračal Miklič domov. Hodil je na dnino in je že kaj zaslužil. Tudi mati je hodila pomagat ljudem pri delu, in se je spet kaj dobilo.

Tako so živeli pri Mikličevih. Oče in mati sta delala, Tine pa je začel hoditi v šolo.

„To ti je ubogljiv otrok, ta Tine“, je rekel marsikdo. „Blagor staršem, ki imajo takega otroka“, je rekel zopet drugi,

Pa je bil res priden Mikličev Tine. Splošno je pazil na to, da je delal veselje svojim staršem. Že zgodaj je razumel, kako trpita njegova roditelja, in zato jima je izkušal pomagati pri vsaki priliki. Delati seveda še ni mogel. Zato je pa gledal na to, da je delal na drug način veselje očetu in materi. Z vso vnemo se je poprijel učenja. Bil je vedno med prvimi. Učitelj so ga pohvalili pri vsaki priliki. Kako je očetu in materi to dobro delo!

Tako je vladalo v Mikličevi hiši tiho, mirno veselje. Niso živeli v obilnosti, ali to, kar so imeli, jim je popolnoma zadoščalo, da, bili so srečni v nizki hišici. In vsi so želeli, naj bi vsaj takó ostalo.

II.

Bilo je v trdi jeseni. Listje, na drevesih, že orumenelo, je začelo odpadati. Posestniki so bili večinoma že pospravili poljske pridelke, le kaka repa je še zelenela po njivah. Tudi pri Mikličevih so bili že vse pospravili. Zgodnji ptiči-selivci so bili v velikih jatah že zdavnaj odleteli, drugi so pa odpluli kmalu za njimi. Ostali so le še oni ptički, ki tudi prezimijo v naših krajih. Da, takrat je bilo. In takrat je zagrmelo nekega dne na Vejevju:

„Hrvatari se odpravljajo.“

Da, Hrvatari so zapuščali dom in so odhajali po zaslužku, za kruhom.

Tudi Miklič je bil med njimi. Kar ni mogel od doma.

„Jaz ne vem, kar ločiti se ne morem. Saj sem tudi druga leta težko odhajal, ne bom dejal, ali sedaj kar ne morem.“

Tako je jadikoval, ko se je poslavljal od svoje drage žene in ljubega sina.

„Božja volja je, da greš“, reče solzna Reza. „Bog te kaj kmalu zdravega in čvrstega privedi nazaj! Saj veš, da te bova težko pogrešala. Oh, da moraš iti!“

„Oče, nikar ne odhajajte, jaz ne vem, kaj bom počel brez vas. Nama z materjo bo tako dolgčas po vas.“

„Le priden bodi, molí rad in dobro se uči. Pa molíta kaj za-me z materjo. Če Bog da, se kmalu vrnem. In potem bomo zopet skupaj, skupaj trpeli, skupaj se veselili.“

„Hoj, Miklič, pojdi, pojdi, saj vidiš, da že vsi na-te čakamo!“ pokliče sosed. „Bog vaju obvaruj!“

Poslednjič so se poljubili, poslednjič zaihteli solze težkega slovesa, in voz je oddrdral z Mikličem.

III.

Kmalu sta dobila Mikličeva mati in Tine pismo od očeta. Kako sta se ga zveselila. Nič ni bilo posebnega v pismu, in vendar, kolikokrat ga je prebral Tine!

Zima je prišla v deželo. Snega je bilo toliko, da niso pomnili najstarejši ljudje takega. Vse je iskalo zavetja. Ljudje, ki so imeli varna domovanja, dosti drv, so že lahko kljubovali trdovratni, neusmiljeni zimi. Ali ptički, ti so bili revčki. Kar padali in cepali so od mraza in gladu.

In pri Mikličevih? Hvala Bogu, v začetku je bilo še dobro. Hrane sta imela za silo. Drv je bil že oče Miklič sam napravil. In tako jima, materi in Tinetu, v začetku ni bilo nič hudega. Tine je hodil pridno v šolo, mati pa je doma delala to in ono. Tine je vsak dan pritekel domov in popraševal mater, je li kaj pisma od očeta. Preprosil je očeta, da so mu obljubili, da bodo vsaj vsak mesec gotovo pisali. Mesec je bil že davno minil, kar je došlo zadnje pismo. Vsak dan sta pričakovala mati in Tine spet glasu od očeta. Pa nič ni hotelo biti.

„Mati, ali je kaj danes?“ je izpraševal Tine nekega dne zopet mater.

„Nič ni, nič, ljubi Tine! Ne vem, kaj je to!“

„Mati, da le ne bi bilo kaj hudega?“

„Bog ne daj!“

„Ne vem, meni se kar čudno zdi. Saj so nama vendar obljubili, da nama pišejo vsak mesec. Zdaj bo že skoraj dva meseca in še nič ni. Čudno to!“

„Mogoče je oče kaj malega obolel, ali pa pošta ne more voziti, in tako se pismo lahko zakasni.“

Upala sta in molila in čakala. Pa nič ni hotelo priti od očeta.

Nekega dne pa je nekaj prišlo v Vejevje. O, da bi ne bilo prišlo!

Tine je bil ministrant. Kako se je lepo vedel pri službi božji! Res, opravljaj je svojo vzvišeno službo prav angelsko.

„Kako se Tine lepo vede“, so trdile stare ženice druga čez drugo. — „Prav kakor angelček je ta kodrasti Tine.“ — „O, da bi bil ta deček kedaj gospod, potem bi bilo lepo!“

Pa tudi gospod župnik so imeli Tineta zelo radi. Všeč jim je bilo njegovo lepo obnašanje. Tudi v šoli je znal Tine vedno najlepše povedati svetopisemske zgodbe. In gospod župnik so mu mnogokrat darovali lepo podobico.

„Mati, podobico, podobico.“

„Zopet?“

„Da gospod župnik so me pohvalili, ker sem tako lepo povedal o egiptovskem Jožefu.“

„Viš, Tine, le priden bodi! Saj družega nimaš kakor dobro srce in dobro glavo. Le pridno rabi svoje talente, ki ti jih je Gog dal. Marljiv bodi, da nama boš delal veselje in nama na starost kaj pomagal. Saj vidiš, kako se mučiva, jaz in oče. Po tujem mora oče hoditi za vsakdanjim kruhom.“

„Mati, nikoli vaju ne bom pozabil. Za zdaj pa vam in očetu povrni ljubi Bog, kar mi dobrega storite!“ —

Nekega jutra je šel Tine zopet ministrirat. Prav lepo je stregel gospodu župniku. Že je mislil po končani službi božji oditi, kar ga ustavijo gospod župnik in mu rečejo:

„Tine povej, povej materi, naj pridejo med dnem malo k meni, če utegnejo. Jim imam nekaj važnega povedati.“

Neka težka slutnja je padla na Tinetovo srce. Ves žalosten je prišel domov.

„Mati, med dnem pojdite v župnijo, so rekli gospod župnik, vam imajo nekaj važnega povedati.“

„Kaj bi bilo takega? No, bom pa šla pozneje. Morda nisi ti kaj hudega napravil, Tine?“

„Bog obvaruj, mati. Prav ničesar si nisem v svesti.“

„No, bodo že gospod župnik povedali.“

Tine je odšel v šolo, mati pa v župnišče.

S težkim srcem je korakala Reza v župnišče. —

Gospod župnik so ravno opravljali brevir, ko potrka Reza na vrata.

„Naprej!“ se odzove glas gospoda župnika.

Reza vstopi, prijazno pozdravi gospoda župnika in vpraša, kaj imajo tako važnega.

„Morda ni Tine kaj napravil, gospod župnik?“ vpraša Reza.

„O, Tine pa ne, Tine. Ž njim sem popolnoma zadovoljen. Da bi le vedno tak ostal! Ali nekaj drugega vam imam povedati. Glejte, Reza, kogar ima Bog rad, tega poizkuša. Če vse dobro, vztrajno premagamo, potem nas čaka veselje in plačilo v nebesih.“

„Morda se ni mojemu možu kaj prigodilo, gospod župnik? Neka težka slutnja me teži.“

„Zadeli ste, Reza. Bog vas potolaži! Glejte, ravno tu imam uradno naznanilo, da je v tem snegu, v tem mrazu izgubilo v zametih nekaj drvarjev življenje . . .“

„In med temi je tudi mož, gospod župnik?“ „Da, Reza . . .“

Obupen jok in stok se je naselil v Mikličevi hišici.

In z njim se je začelo žalostno življenje. Zmanjkalo jima je hrane, posebno drv nista več imela, da bi bila zavarovana proti mrazu.

„Tine, kaj naj počneva? Od vsega hudega vzameva konec. Bog se naju usmili! Če se naju On ne usmili, ni nama pomoči v sili,“ tako je večkrat s krvavečim srcem govorila Reza svojemu Tinetu.

„Mati, boste videli, da nama bo Bog pomagal“, je tolažil Tine obupano mater.

„Saj mi ni za-se, meni je za-te. Srce se mi trga, ko te gledam lačnega, ko te gledam, kako se treseš v tem neizprosnem mrazu.“

„Mati, da le zimo kako prebijeva, potem bo že kako. Vidite, kako sem že močan. Boste videli, kako bom delal poleti. In imela bova zopet jesti, in zeblo naju ne bo več, mati.“

„Dobri otrok!“

„Mati, glejte drv nimava več. Jaz vzamem sani in grem v gozd, da nabere kaj dračja.“

Zunaj je škripalo. Tine je ves ozebel vozil svoje sanke po slabem potu v gozd. Utrujen in razgret se ustavi sredi gozda. Sanke pusti na potu, sam pa gre po gozdu in išče starih lesnih odpadkov in vej. Že nabere za polne sani in misli ravno oditi, kar zasliši pasje lajanje.

„Kdo je to? Pa ni kdo grajskih,“ si misli Tine in v strahu pričakuje, kdo se bo približal.

Pes je šel po sledu in je kmalu lajal pred prestrašenim Tinetom. Kmalu za psom se približa suha, sloka postava grajskega valpeta, gospoda Martina. Tine ni vedel, kaj bi počel.

„Aha, sem te dobil, ti nesnaga grda ti, ti tat grdi ti!“

Beseda „tat“ je Tineta tako zbadla, da ni vedel, kaj bi odgovoril. Revščino mu je smel vsakdo oponesti, toda, da bi ga kdo dolžil nepoštenja, tega ne, tudi če je bil gospod Martin. Zato neustrašeno reče:

„Veste kaj, gospod Martin, tat pa nisem in nočem biti. Če sem pobral nekoliko suhih vej, mislim, da nisem napravil nikomur škode.“

„O ti pasja dlaka ti, ti grdin ti“, in enaki priimki so se usipali kakor orehi — „sedaj mi pa še odgovarja.“

Gospod Martin ni mogel dobiti besedi, da bi se bil prav znosil nad ubogim Tinetom. V veliki jezi je stegnil svoje dolge roke k Tinetovim ušesom, in jih je neusmiljeno navil. Nazadnje je pa še zapretil Tinetu:

„To ti povem, ti tatinski grdin, še enkrat se mi pokaži v gozd, pa ti odtrgam ušesa, in pa psa naščujem nate, da te obkolje.“

Potrtega srca je prišel Tine domov, da sam ni vedel, kdaj. Vse bi bil pretrpel. Za to, da ga je valpet tako neusmiljeno uhal, se niti zmenil ni. Bolelo ga je le očitiranje, da krade. Ne, tat Tine ni hotel biti.

Ko vidi mati, da je Tine ves objokan in rdeč okoli ušes, ga skrbno povprašuje, kaj se mu je dogodilo. Tine ji vse natanko pove in se zjoče. Bilo mu je mnogo laže, ko je materi odkril svoje srce.

IV.

Odslej Tine ni hotel iti več v gozd, da se ne bi zopet srečal s surovim Martinom. Življenje pri Mikličevih je bilo žalostnejše, še bednejše. Zima kar ni hotela minuti. Pomoči pa tudi od nikoder. Trpela sta tiste čase, mati in sin, veliko bedo in morala sta prenašati trd mraz.

„Ko bi bilo vsaj zakurjeno, mati, precej bi laže prenašal to težavno življenje.“

„Da, da Tine, ko bi imela vsaj kaj drv. Pojdi, vzemi sani in pojdi v gozd!“

Mislimo si lahko, kako je bilo tu Tinetu težko ubogati. Vendar se je premagal in je ubogal.

„Mati, samo vam na ljubo grem. Saj veste, da sem rekel, da ne grem več v gozd, da se več ne srečam z onim sirovežem.“

Lep zimski dan je bil. Tine je vozil svoje sanke v gozd. Žalostne misli so ga trle. Vedno je imel v mislih grajskega gospoda Martina. Nabiral je suhih vej kakor zadnjič. Že je naložil polovico sani. Kar se zasliši spet pasje lajanje. Mraz je zašel Tinetu v mozeg. Mislil si je: gotovo je zopet gospod Martin v gozdu. V njegovi veri ga je še bolj podkrepil pes, ki je zadnjič pridrl z Martinom.

„No, zdaj bom pa zopet revež“, si misli Tine. Bežal bi bil lahko, pa ni hotel. Zdelo se mu je nepošteno, da bi jo bil tihotapsko popihal.

Čakal je torej. Pa Martina ni bilo. Pes je bil res oni, ki je bil prišel zadnjič z Martinom, njega pa ni bilo. Za ovinkom se nenadoma prikažeta grajska gospod in gospa.

Tine ni vedel, kaj bi počel. Mislil je že, kako se bo zagovarjal pred strogim valpetom, pa prideta grajska gospod in gospa. Kak drugi kmetiški paglavec bi bil kar obstal in zijal v tla. Tine pa ne. Hitro se zave, sname klobuk ter lepo pozdravi gospoda in gospo.

Grajskima se je vedenje Tinetovo zelo prikupilo, posebno gospé. Prijazno nagovori Tineta:

„Čegav pa si, dečko, povej!“

„Mikličev sem, milostljiva gospa!“

„Pa si prišel v gozd po drva?“

„Da. Prosim vas, da mi ne štejete v zlo, da nabiram suhljad v vašem gozdu. Z materjo trpiva veliko bedo. Da bi se oskrbela vsaj proti mrazu, poslali so me mati po drva.“

„Ubožček! Ali revščino trpita z materjo?“ vpraša gospa z ginjenim glasom.

„Pa veliko revščino, milostljiva gospa! Odkar so se oče ponesrečili na Hrvaškem, je pri nas vse narobe. Komaj čakam, da bi nekoliko odrasel, da bi mogel pomagati materi. Zdaj ne morem še dosti, ker hodim v šolo.“

„Kako se pa učiš? Ali te veseli šola?“

„Oh, vi ne veste, gospa. Kako mi bo dolgčas, ko ne bom hodil več v šolo.“

„Le priden bodi in dobro se uči! Povprašala bom pri gospodu učitelju. Veseli me, da se znaš spodobno vesti. Drv pa le naberi, kolikor potrebujeta.“

In odšla sta. —

* * *

Kako je bil Tine vesel, ker sta bila grajska gospod in gospa z njim tako prijazna. Veselega srca je pripovedoval doma materi, kako lepo se je menila z njim grajska gospa. Oni dan ga je bil pa sirovi Martin tako ozmerjal. — —

Grajska sta bila brez otrok. Istega dne, ko je govoril Tine z njima, sta šla še naprej po gozdu na izprehod.

Tine se jima je bil omilil obema.

„Dober dečko, ta Mikličev, ali čegav je že?“ pravi gospod.

„Jaz se zanimam zanj. Glej premišljevala sem tako: Bog naju ni obdaril z otroki. Premoženje imava lepo. Tu imava priliko, da storiva dobro delo.“

„Kaj misliš?“ pravi gospod.

„Mislim, da bi poslala fanta v šolo, ker pravi, da ga šola tako veseli. Jaz povprašam še učitelja in župnika, če je fant poraben.“

„Kaj naj pa mati sama počne brez sina?“

„I kaj? Pa jo vzemiva v grad. Saj imava dovolj dela. Med družino naj bo, če je zadovoljna.“

Hipoma se je obrnilo pri Mikličevih.

Učitelj in župnik sta se najpovoljnejše izrazila o Tinetu. Oba sta ga pohvalila in toplo priporočila grajski gospe. Sklenilo se je, da gre Tine na jesen v šolo.

V.

Ej, kako sta hvalila Boga mati in sin! Ni besedi, da bi se opisalo.

Samo to naj povem:

Mikličeva sta se preselila še tisto zimo v grad. Kaj sta pa hotela? Hišica je držala snega, da se je kar šibila in tresla. Vsak čas se je bilo bati, da se podere. In res se je podrla kmalu potem, ko sta se Mikličeva preselila v grad. Tam sta imela vsega potrebnega. Reza je pomagala pri delu, Tine je pa hodil v šolo.

Prišla je jesen.

Ptički so zopet zapuščali naše kraje, ž njimi vred pa se je poslovil nekega dne tudi Mikličev Tine.

Šel je v mesto študirat.

* * *

Vihare bliža.

Minilo je odtlej dvanajst let. Dolga doba! Marsikaj se izpremeni v tem dolgem času. Tudi v Vejevju je bilo mnogokod drugače. Mikličeve hišice ni bilo več. Starejši gospodarji so bili že odložili gospodarska bremena na mlajša ramena.

Tistega poletja je imel Mikličev Tine — novo mašo.

Srečno je bil dosegel venec, katerega mu je ponujal Gospod.

V gradu se ni bilo dosti izpremenilo. Gospod in gospa sta se bila sicer postarala, ali trdna sta bila še vedno. Tudi Reza je še živila. Bog ji je dal to srečo, da je čakala novo mašo svojega ljubega Tineta.

Bog vé, če bi se bilo tako izteklo, da ji ni Bog vzel moža?

„Moja pota niso vaša pota“, govori Gospod.

V trpljenju in nezgodi
Prebridkih solz ne toči,
V življenja temnih urah
Le Bógu se izroči!

Zvonko Mirovič.

Iz dežele bajk in basni.

33. Pripovedka o menihu Afanaziju in o razbojniku Ivorju.

I.

Živel je strahovit človek popolnoma zakrknenege srca. Imenovali so ga Ivorjem. Njegovo bivališče je bil temen gozd, njegova spremljevalca srd in neusmiljenost.

Preživel je Ivor v gozdu že dokaj let in je storil že mnogo hudega. Molil ni nikoli, temveč ves čas svojega življenja je uporabljal v grozovita zlodejstva. Kakor njegovi tovariši — divje zveri — tako se je plazil tudi on po gošči in iskal plena. Varen ni bil nihče pred njim.

Raznesla se je vest o nečlovečnem Ivorju kmalu daleč naokrog, in ljudje so se izogibali gozda, v katerem je živel Ivor. Saj pa tudi nihče ni vedel, da li pride še živ iz njega, če se drzne vanj. „Kdor nevarnost ljubi“, jeli so rekatí, „pogine v nevarnosti.“ Hodili so odselej rajši po drugem potu. „Drugodi seveda“, pristavljali so navadno, „nas čakajo tudi nevarnosti, a tam ni Ivorja.“ In prav so govorili. Kajti kaj so vse druge nevarnosti proti zlobi človeški! Tak je bil Ivor . . .

Dva dni hoda od Ivorjevega gozdu je stala Sv. Gora, na Sv. Gori pa so živeli menihi. Molili so noč in dan in so pisali svete knjige. Bili so vneti za vse dobro. Odlikoval se je pa eden izmed njih s posebno bogaboječnostjo. Presegal je druge daleč, kot presega orel druge ptiče po moči, hitrosti in dostojanstvu. Klicali so ga Afanazijem.

Neko noč je imel ta Afanazij v spanju čudovito prikazen. Videl je pred seboj Boga samega v vsem njegovem veličastvu. Svetil se je kakor

solnce, in sedež njegov je bilo nebo, katero so obdajale zvezde v polukrogu. Podnožišče pa mu je bila zemlja, kamor se je oziral hudo zamišljen. Videl je Afanazij tudi nebroj solnc in lun, videl vsa nebesna telesa, kako so se v vesoljnem prostoru premikala okolu svojega Stvarnika. Pred Stvarnikom pa so klečali angeli, molili ga in se mu priklanjali. Svetili so se tudi oni, a ta svetloba je le prehajala nanje, ker so gledali v Boga.

Kar zapazi Afanazij med njimi enega, kojega svetlobo je zatemnjevala žalost, razlita po njegovem obličju.

Videl ga je pred seboj v njegovi pobitosti Bog Oče in je molčal. . . Istotako so ga videli vsi angeli, in zasmilil se jim je . . . Poprosijo Boga, da mu pomore. Toda Bog ni odgovoril.

Afanazij se je jel čuditi in ni si znal razložiti tega molka. Spet vzdihne vnovič kor angeljev k Bogu: „Usmili se, neskončno usmiljeni, usmili se angela — Ivorjevega . . .“

Bog Oče pa reče te besede: „Moja milost je velika, a grehi Ivorjevi so tudi veliki . . . Če se ga ne usmili na zemlji človek, kojemu sem jaz dražji kot vse drugo, bo Ivor pogubljen na veke. Prošnja vaša je preslaba.“

Zaplakali so angeli v nebesih, in zaplakal je tudi Afanazij. Vsled presilnega plakanja pa se je menih prebudil, in vzglavlje njegovo je bilo mokro prelitih solzâ. Zatisniti ni mogel več očesa. Vstal je, pokleknil pred Križanega in jel razmišljevati o čudoviti prikazni. Klečal je dolgo časa in prosil razsvetljenja. Kar se mu oglasi v srcu glas: „Čuj, Afanazij! Ni ti poslal Bog brez vzroka te prikazni . . . Glej, razodel ti je s tem, da si poklican rešit Ivorja - razbojnika. Ne razmišljuj! Ni li njegova duša več vredna kot vsi zakladi vesoljnega sveta? In ni tudi ena sama rešena duša več vredna kot vsa druga dobra dela pred Bogom?“

Ustrašil se je menih in je rekel: „O Gospod, vidiš me, oslabil sem v tvoji službi. Postaral sem se in osivel sem popolnoma. Toda videl sem v nočni prikazni prst tvoj . . . Nisi me še pozabil, še se hočeš razveseliti nad delom svojega hlapca . . . Zgodi se tvoja sveta volja . . .“

II.

Vstal je Afanazij raz zlizani klečalnik, oprtil si potno obleko in se poslovil od bratov.

Solnce je ravnokar izšlo, ko je stopil menih iz samostanskih dveri na Sv. Gori. Visoko nad njim je pel škranec jutranjico, in ves svet se je lesketal, kot bi se kopal v biserih. Prevzela je Afanazija ta krasota in hvalil je dobrotno roko Stvarnikovo. Hodil pa je dalje in dalje že precej časa, in solnce je stalo že visoko na nebu.

Kar sreča na svojem potu kmeta z vozom, vračajočega se s polja.

„Kje je Ivorjev gozd, dobri mož?“ nagovori ga Afanazij.

„Daleč, daleč je še od tukaj. Toda ne hodite tja, zakaj strašen je ta Ivor.“ Zahvalil ga je Afanazij in šel dalje.

Kmalu spet sreča popotnika. „Dobri mož, kje je Ivorjev gozd?“ nagovori i tega.

„Daleč, daleč je od tukaj. Toda ne hodite tja, zakaj vse se boji in izogiblje tega gozda. Baš včeraj so našli v njegovi bližini ubitega in oro-panega kupca.“

Zabolelo je to Afanazija. „Moj Bog, moj Bog“, je vzdihnil, „pripelji me kmalu k njemu!“ Pa gre spet dalje in dalje. Proti večeru zagleda daleč tam na obzorju temno progo. „To bo Ivorjev gozd“, si dé in urnejše stopi. Hodi še dolgo, do trdega mraka, a ni se utrudil, ko je pretekel že precejšen del noči. Gledal je zvezde, ki so čarno krasile temnomodri nebes in je prosil Vsemogočnega pomoči in usmiljenja, rekoč: „O Bog, ki si ustvaril ljudi kot peska na morski obali in zvezd na nebu, ne daj da se kateri teh pogubi. Podaj vsakemu močno svojo roko, predrami vsakega in reši ga . . . Pomagaj tudi meni in pošlji žarek milosti svoje v Ivorjevo srce, da te spozna in da se izpreobrne . . .“

Minila je noč, Afanazij pa je bil še vedno na poti. Že so podili prvi solnčni žarki meglo, zakrivajočo nebes, tako da je postajala prozornejša in prozornejša in se je naposled razkadila popolnoma. V čistem, svežem vzduhu zapazi zdaj menih pred seboj belo vasico, še nekoliko za to vasico se je pa razprostiral temen, zarastel gozd.

„Je-li to Ivorjev gozd?“ vpraša Afanazij kmetico, nesočo jerbas na glavi.

„Da, to je Ivorjev gozd, a nikarte hoditi vanj. Strašen je ta gozd, zelo strašen je. Ni pa strašen zavoljo zveri, temveč zavoljo brezsrčnega razbojnika, ki prebiva v njem. On ne prizanaša nikomur, tudi starosti ne.“

Zahvali Afanazij dobro kmetico in odide proti gozdu. Gosta, drevesna tema ga objame, a njegove noge so hodile po mehkem gozdnem mahu. Drevje v tem gozdu se je pa močno zgostilo, ker se ga ljudje strahu pred Ivorjem niso upali sekati. Tudi solnce ni moglo več prodreti gostih vej.

Menih, počitka potreben, sede pod košato bukev. Ni pa še dolgo počival, kar zasliši v bližini šum. Obrne se — in pred seboj zagleda človeka z dolgimi, neostriženimi lasmi, s skuštrano brado, odurnim licem in črnimi, zlobnimi očmi. V desnici je držal strašansko gorjačo, s katero si je delal pot. Afanazij vstane in mu gre nasproti.

„Kdo si ti?“ krikne gromko odurni prihajač.

„Nič se me ne boj. Jaz sem Afanazij, menih iz samostana na Sv. Gori. Šel sem, da si pridobim največje bogastvo na svetu. Pojdi in spremljaj me!“

Ostrmel je neznanec in obstal osupnjen pred menihom. „Pojdi in spremljaj me!“ ponovi Afanazij. „Bog me je izbral in potrdil, da rešim Ivorja razbojnika. Zakaj on neče, da živi samo v posvetnem blagu in umrje grešne smrti . . . On hoče, da spozna Ivor svojo zmoto in živi odslej v dobrih delih. Pojdi in spremljaj me in pomagaj mi, da si pridobim čim preje to največje bogastvo . . .“

Zadrhtel je neznanec in izpregovoril te besede:

„Beži od mene, starček! Grozovit človek sem. Jaz sam sem Ivor, raz-upiti razbojnik.“ Tok solza je polil ob teh besedah zastaranega grešnika, ki se je jel v tem trenutku kesati svojih hudobnih del. Obsijala ga je milost božja, in ni se mogel ustavljati njeni sladki moči.

Afanazij je stal pred njim in se je radoval v srcu, hvaleč Boga in njegovo usmiljenost. Spoznal pa je tudi, da je bilo njegovo preteklo življenje Bogu dopadljivo, ker mu je izkazal pred smrtjo še to milost, da sad svoje bogaboječnosti uživa še na tem svetu.

Naposled se Ivor zopet oglasi in izpregovori te-le besede: „Zakaj ne greš od mene?“

„Ker si Bogu dopadljiv“, ga zavrne menih Afanazij. „S solzami si izbrisal hudobijo in vse pregrehe. Zdaj pojdi in napolni knjigo življenja z dobrimi deli in živel boš srečno.“

Zadrhtel je zopet Ivor in padel je na kolena pred Afanazijem. Ta ga pa vzdigne, mu obriše solze, se mu nasmehne in ga poljubi v lice.

„Pelji me s seboj, Afanazij, in uči me živeti bogaboječe“, vzklikne Ivor s tresočim glasom in se oklene meniha . . .

Ta ga pa prime za roko, ga blagoslovi in odpelje s seboj v samostan na Sv. Goro . . .

III.

Čudili so se ljudje in stikali so glave, ko sta šla mimo njih Afanazij in Ivor razbojnik. „Glejte“, so dejali, „to je očiten čudež božji. Gotovo ni oni starček, ki ga spremlja, navaden človek, temveč izvanredno svet in Bogu dopadljiv mož. Vsekako; saj nam je on odvel Ivorja, očitno šibo božjo . . .“

Hodila sta Afanazij in Ivor dolgo, dolgo, cel dan in celo noč, da sta obstala pred samostanskimi vratni na Sv. Gori.

Na glas so hvalili menihi Boga, ko sta vstopila prišelca. Zakaj zvedelo se je že po vsem samostanu, čemu je odšel Afanazij, in skrbelo jih je za dobrega starčka. Ivorju so pa odkazali menihi celico in so ga izročili v varstvo Afanazijevo. Ta pa je čuval nad njim noč in dan, in je videl, da Ivor napreduje v dobrem.

Vendar satan, sin teme, ni miroval in je izkušal Ivorja hujše in hujše. Ivor je bil bolj potrten dan na dan. Želel si je nazaj v gozd, da bi tam živel po starem.

Afanazij zapazi to in v velikih skrbeh prosi Boga pomoči. Vsegamogočni ga usliši in pošlje Ivorju hudo bolezen. Silno je moral trpeti in v velikih svojih mukah je začel godrnjati nad božjo previdnostjo.

Starček pa je stal ob njegovi postelji, stregel mu je, tolažil in ga opominjal s temi-le besedami: „Ivor, ni prav, da godrnjaš nad božjo previdnostjo. Glej, saj vendar moliš vsak dan: „In zgodi se tvoja volja!“ pa godrnjaš in se huduješ . . . Prenašaj vdano to šibo, zakaj Bog ve, zakaj te je udaril . . .“

Premišljeval je Ivor te besede in zdele so se mu modre. Zato jim ni zakrknil srca, temveč ravnal se je karmoč po njih.

Vse to je pa zapisal njegov dobri angel v knjigo življenja. Z njo je stopil nekega dne ves radosten pred Boga. Vsegamogočni je pogledal vanjo in našel je, da je Ivor zadostil za vse grehe in si zaslužil nebesa.

Zato dé angelu: „Pojdi in pripelji Ivorja. Grehi njegovi so bili sicer veliki, a izbrisal jih je, zaslužil si je nebesa . . .“

Angel se je priklonil, dvignil se je in splaval na zemljo. Kmalu pa je spet stal pred Večnim. V rokah je imel dušo Ivorjevo, ki se je svetila v nebeški zarji.

V samostanu na Sv. Gori, tam so pa v tistem času klečali menihi okoli krste Ivorjeve in so hvalili Boga v jeziku grškem in v jeziku latinskem. Zakaj bili so vsi prepričani, da je Ivor umrl smrti spokorniške.

Afanazij sam je pa zabilježil s tresočo roko v samostansko kroniko to največjo od Boga mu izkazano milost, ker je bil izbran da je pomnožil število svetnikov v nebesih. Zaprl je knjigo in je ni več vzel v roke. Dorenil je tudi on za nebesa. Pridejali so njegovo rakev v samostanski žrdi krsti Ivorjevi . . .

Lucijan.

34. Tri vrane.

V začetku osemnajstega stoletja je nastala v Londonu govorica, da je mestni župan (lord-major) nekega jutra tešč izbruhnil tri črne vrane. Neki podobar je brž porabil priliko, ter je omenjenega gospoda narisal stoječega pri oknu z odprtimi ustmi, kako mu frčé iz ust tri vrane, katere so bile, kajpada, tudi naslikane. S tem si je pridobil slikar seveda sila veliko gledalcev, a gospodu županu se ni prikupil; nasprotno: bil je poklican pred sodišče ter tožen, da trosi med ljudstvo laži. — Ponosno se postavi podobar pred sodnika ter pravi: „Ne vem, zakaj me kličete, saj je stvar obče znana. Povedal mi je o tem najprej trgovec ob mostu.“ — Sodniki pokličejo trgovca ter mu očitajo krivdo. Ta se brzo odreže, da so bile res tri vrane; a da bi bile pri oknu odletele, tega on ni govoril; to je gotovo podobar, zvita buča, sam pridejal. „Sploh pa“, pristavi trgovec, „mi je to reč naznanil gospod Hidges tiskar, kateri je govorico slišal od moža, ki mu gre verjeti.“ — Gospod Hidges mora pred sodbo. Berejo mu obtožbo, toda gospod taji, da bi bil gospod župan izbruhnil tri črne vrane, le dve sta bili, in on je govoril o dveh, prav kakor je njemu povedal cestninar Robantar. — Cestninar Robantar mora priti. — „Kaj?“ se začudi, „kdaj sem pa jaz govoril o dveh vranah? Samo eno je izbljuval gospod župan; to mi je pravil sam brivec gospoda župana, kateri je bil poleg, ko se je to zgodilo.“ Sedaj mora spet brivec pred sodnike. Ta še le pove stvar tako, kakor je bila v resnici. „Jaz sem rekel ono jutro na mostu: „Gospod župan hudo kašljajo, ter so ravno sedajle izkašljali izmeček črn, kakor vrana.“ Bilo je pa zraven več drugih oseb, katere lahko izpričajo, da je bilo res tako.“ Tako se je zgodilo, in stvar je bila dognana. — Razvidi se pa iz te povesti, kóliko se sme verjeti temu, kar trosijo ljudje po ulici. *Lepkova.*

35. Osliček je ušel.

Perzijski menih je potoval po puščavi, ter prijezdil ves truden in lačen vročega popoldne do samostana. Zleze raz sedlo, priveže živinče ter mu

dá krme. Brž mu pridejo menihi nasproti, kajti bili so njegove vere, ter ga prav prisrčno pozdravijo. Bili pa so bolj veseli njegovega osla, kakor njega samega, mislili so si namreč na tihem: „Odšel bodeš peš.“ Spremijo ga torej v jedilnico in ga prijazno pogosté. Končno vstane eden izmed njih ter predlaga, naj se počasti gost tudi z godbo. Vsi so bili tega veseli, pili so in peli: „Osliček je ušel, osliček je ušel“. Vsi se zasmеjejo in pojejo isto, a najglasneje naš popotnik. Bil je ves prevzet samega veselja. Naposled se vležejo k počitku. Sufi sladko zaspi ter vstane šele, ko je bilo solnce že visoko na nebu. Po zajtrku se odpravi na dvorišče, hoče zasedeti osla, a ga ne najde nikjer. Razsrjen teče k vratarju, zahteva osla ter mu grozi, da ga sicer toži pri kadiji. Ta pa mu mirno odgovori: „Kaj ste pozabili, da je osel ušel? Saj sem sinoči prišel pravit, ste pa vsi veselo vpili: „Osliček je ušel!“ Jaz sem pa mislil, kako pohlevno vendar ta modri mož prenaša izgubo posvetnega blaga! Ta pač ni lakomen.“ Sedaj se res spomni sufi prejšnjega večera. Natihem se razjezi nad hinavsko prijaznostjo zvutih samostancev ter pohlevno nastopi daljno potovanje peš po vroči puščavi.

Prilizovalcev ne poslušaj, na jeziku imajo méd, v srcu pa žolč.

Lepkova.

36. Prešerna srnica.

Šumí, šumí potoček
Veselo pod goró,
Do njega prišla srna
Je zjutraj pit vodó.

In ko podobo svojo
Zagleda v dnu vodé,
Jo dolgo ogleduje
In to pri sebi dé:

„Hí, hí, da znal bi lovec,
Kako sem lepa jaz,
Gotovo bi porabil
Ugodni tale čas.“

A komaj to izreče,
Že počí v grmu strel,
In tisti hip je svinec
Življenje srni vzél.

Nesreča ne počíva
Nikoli in nikjer —
Če morda živ si zjutraj,
Ne veš, če boš zvečer.

Cvetoš.

Listje in cvetje.

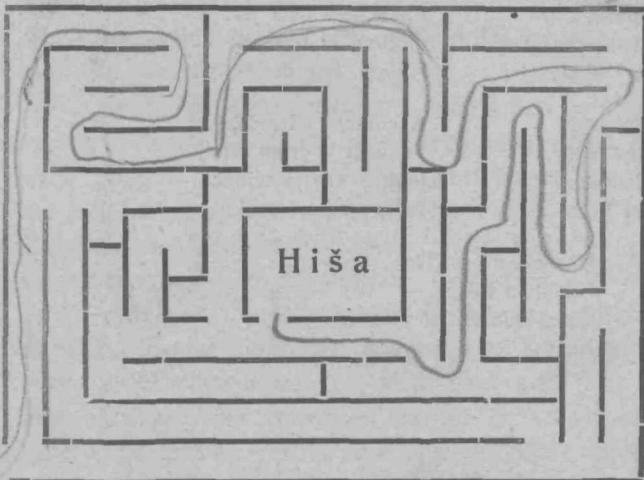
Iz zaklada naših pregovorov.

61. Nabrušen nož rad reže.

Ali se še spominjaš, kako si bil vesel takrat, ko si imel prvokrat svoj nožek? Koli-kokrat si ga poizkušal ob raznovrstnih predmetih, kako rad reže — kot „britevca“. Ali to veselje je ponehalo, ko se ti je skrhalo to dragoceno orodje. Z največjim naporom si si mogel odrezati le še kaj drobnega, a začeliti in ogladiti nisi mogel ničesar, vse je ostajalo razkavo za tvojim skrhanim nožem. Pa sreča, da je brus in osla pri hiši; ta dva sta ga kar prenovila in ti povrnila prejšnjo radost.

Tako je. Nož mora biti nabrušen, da je za rabo. Pa ne le samo nož, marveč vsako orodje mora biti pošteno pripravljeno, če hočemo ž njim uspešno delati. Kar pa velja o nožu in drugem orodju, to se lahko reče tudi o človeku. In ravno to namerava naš pregovor: kakor nabrušen nož je, n. pr., dijak, ki se je izvrstno naučil svojo nalogo; kakor nabrušen nož je izvrstni govornik, ki si je prisvojil govorniško umetnost in se še posebej pripravil za svoj govor; kakor nabrušen nož deluje mojster, ki se je popolnoma izobrazil v svoji stroki itd. Pa kakor je nabrušen nož tudi nevaren, enako tudi naš pregovor očita n. pr. zlobnežu, ki ima nabrušen jezik ter ž njim bližnjiku rane seka, hudodelniku, ki ga hujskanje, jeza in strast žene v zločinstvo itd.

Naloga.

zdolej na levi strani je vhod. Poizkušajte, kako bi se moglo po najkrajši poti priti do hiše. To se vé, da skočiti čez plot ni dovoljeno.

(Rešitev in imena rešilcev prih.)

Živel je nekoč bogat mož, ki so mu bili posebno neljubi pogostni poseti. Premišljal je, kako bi se jih odkrižal ali jih vsaj močno obtežil. Slednjič mu šine ta - le misel v glavo. Okrog hiše si napravi velik vrt ter vsega prepřeže z raznovrstnimi poti, ki so jih obdajale seči ali živi plotovi (meje). Pota so bila tako zamotana, da so tujci po več ur tavalj okrog in niso mogli priti do hiše. Le gospodar in njegov sluga sta vedela za pot. Narejeno je bilo nekako tako, kakor kaže naša slika. Črte pomenijo plotove, prazni prostori vmes pa pota; najkrajši poti priti do hiše.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniki dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.